

ρείω μνημείον Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ὅστις εἶνε καὶ ὁ πλουσιώτερος καὶ καλλιτεχνικώτερος δι' ἓνα τέχρον.

Ὁ κ. Γεωργαντῆς ἐσχάτως εἶχε προσβληθῇ καὶ μίαν καλλιτεχνικὴν ἀποθέσειν, ἐνδημικὴν δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τὴν σφριγῶσαν ἡλικίαν του. Εἶχε πάθῃ ἀπογοήτευσιν μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων πιστροφὴν του, βλέπων τὴν στασιμότητά, εἰς ἣν κατα-εἰκάζει ἓνα ἐμπνευσμένον καλλιτέχνην ἢ ἀδιαφορίαν καὶ ῥῆς κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας. Εὐτυχῶς, ὁ πόλεμος

εἶχε καὶ αὐτὸ τὸ καλόν. Ἡύρνε τοὺς ψυχικοὺς ὀρίζον-τας, ἔδωσε τὴν πίστιν εἰς τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, ἀπε-τίναξε τὰς ἀρχὰς τῆς ἀρχίας, ἐφυγάδευσεν τὰ νέφη τῆς ἀποκαρδιώσεως. Καὶ ἤρχισε μία ἐργασία ἐνθαρρυν-τική καὶ ἐν τῇ τέχνῃ, ἥς ἀπὸ τοὺς πλέον φιλοτίμους ἐργάτας εἶνε ἀναμφιδόλως ὁ καλλιτέχνης τοῦ «Ἀ-στέρου».

Δ. Ι. Κ.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ

ἰς τὸ συμπόσιον τοῦ Ἀκταίου, τὸ πρὸ μηνῶν δοθὲν πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, αὗτος εἶπεν ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ προστατευθῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι. Ἡ ἐπαγγελία ἤρ-ξατο πραγματοποιουμένη. Ὁ κ. Τσιριμώκος ἀνέλαβε τὸν ρόλον τοῦ Λαυτήρου ἐν τῇ τέχνῃ καὶ εἰ-σηγήθη ὅκτω νομοσχεδίων ἀφο-ρῶντων τὴν τε ἀρχαίαν καὶ Βυζαντινὴν τέχνην, τὴν μουσικὴν, τὴν ἱστορίαν, τὰς εἰκαστικὰς τέχνας. Διὰ τῶν νομοσχεδίων τούτων—ὧν τὰ περισσότερα περιέβαλεν ἤδη διὰ τοῦ κύρους τῆς ἡ Βουλῆς—σκοπεῖται ἡ προστασία τῆς τέχνης—ἀρ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐνίσχυσις τῆς ζωῆς τῆς τέχνης ἀρ' ἑτέρου δὲ ἡ περισυλλογὴ τῆς κεκοιμημένης.

Μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ ἀρχείου τοῦ Ὑπουρ-γείου τῆς Παιδείας καὶ τὴν ἀνεύρεσιν χιλιάδων ἱστο-ρικῶν ἐγγράφων, ὁ κ. Ὑπουργὸς προσέβη εἰς γενικώ-τερον μέτρον διασώσεως τῶν γραπτῶν μνημείων τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Ἑλλ. Βασιλείου. Διὰ νομοσχε-δίου, ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς, συνιστᾶται «Γενι-κὸν ἀρχεῖον τοῦ Κράτους». Θὰ ἰδρυθῇ προσωρινὸς ἐντὸς τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου θὰ κατατεθοῦν τὰ ἀνα-φερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Γένους ἐγγράφα καὶ χειρόγραφα, θὰ ταξινομηθῶν, θὰ μελετηθῶν ἀπὸ τοὺς λόγιους καὶ ἱστορικούς, καὶ θὰ χρησιμεύσων οὕτω ὡς τὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν θὰ γραφῇ ἡ νεωτέρα ἱστορία τῆς Ἑλλάδος.

Μόνον τὸ 1856 ἡ Βουλὴ ἐπρονόησε καὶ πρὸς δημοσίευσιν ἱστορικῶν ἐγγράφων, ὧν ἐξεδόθησαν δύο τό-μοι. Ἐκτοτε πλήρης ἐγκατάλειψις. Μέγα μέρος ἐγγρά-φων τοῦ ἀγῶνος ἐπωλήθη εἰς τὸ χαρτοπωλεῖον Φιλήρου μεταβληθὲν εἰς πολτόν, χιλιάδες δὲ δημοσίων ἐγγράφων τῆς Ἐπτανήσου ἐπωλήθησαν ὡς ἄχρηστα, ἐνῶ ἄλλα ἐσχά-τισαν εἰς ὕψι ὑπόγεια ἢ ἐφραγώθησαν ὑπὸ τῶν πεντι-κῶν. Θὰ εἰσαχθῶν εἰς τὸ ἀρχεῖον δημόσια ἢ ἰδιωτικά ἐγγράφα ἱστορικοῦ ἢ νομικοῦ περιεχομένου τῶν ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κ) πόλεως καὶ ἐφεξῆς χρόνων ὡς καὶ μετα-γενέστερα, ἐπίσης δὲ θὰ συναχθῶσιν εἰς αὐτὸ καὶ πάντα τὰ δημόσια ἀρχεῖα τὰ περιλαμβανόμενα ὑπηρεσιακὰ ἐγ-γραφα ἀπὸ πεντηκονταετίας χρονολογούμενα, ἥτοι ὕ-πουργείων, δήμεων, συμβολαιογραφείων, μονῶν κ.λ.π. Θὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἴδρυσις καὶ κατὰ τόπους μονίμων ἀρ-

χείων. Ἡ συντήρησις θὰ ἀπαιτήσῃ προϋπολογισμόν 30.000 δρ. ἐτησίως. Τὰ «Ἀρχεῖα» θὰ ἐκδίδουν καὶ ἐτήσιον δημοσίευμα. Διευθυντὴς θὰ διορισθῇ ὁ κ. Βλα-χογιάννης μανιώδης συλλέκτης χειρογράφων.

Τὸ Σχολεῖον τῶν Καλῶν Τεχνῶν διοργανοῦται. Κατασταθὲν αὐτοτελὲς ἴδρυμα, ἔχει ἀνάγκην ἀνακαι-νίσεως. Προστίθενται τέσσαρες νέαι ἑδραι : ἡ τῆς ἀγι-ογραφίας—ἀπαραίτητος διὰ νὰ λείψουν αἱ τερατώδεις μορφαὶ ἀγίων—ρυθμολογίας—δι' ἣν προσρρίζεται ὁ γρηραῖος ἀρχιτέκτων κ. Τσίλλερ—ὕπαιθρων σπουδῶν—καὶ αὐτὴ ἀπαραίτητος ἑδρα, ἣν διεκδικεῖ ὁ κ. Ὁθω-ναῖος, δημοσίος ἤδη ὑπάλληλος ἐν ταῖς νέαις χώραις—καὶ μία ἑδρα ὀλίγων ἀπ' ὅλα, δηλαδὴ ἐκθέσεως ἰδεῶν, ἱστορίας καὶ μυθολογίας, ἀπαραίτητος καὶ αὐτὴ γνωστὸν ὄντος ὅτι ὑπὸ ἔποψιν πνευματικῆς ἀναπτύξεως ὑστεροῦν οἱ μαθηταί, ὅφρ' ὡς τοιοῦτοι εἰσέρχονται οἱ ἀπόφοιτοι Ἑλλ. σχολείου. Τὸ μᾶθημα τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης καὶ τῆς αἰσθητικῆς—τὰ σπουδαϊότατα τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων—διδάσκονται ἤδη ἀτελῶς. Θὰ διδάσκωνται ἄρ' γε τελειότερον ἐφεξῆς :

Οἱ μισθοὶ τῶν καθηγητῶν αὐξάνονται, ἀλλὰ ἐκκα-θάρσις τῶν ἡδὴ καθηγητῶν δὲν γίνεται· ἰδοὺ ἐν ἐλάττωμα τοῦ νομοσχεδίου. Ἐφεξῆς οἱ καθηγηταὶ θὰ διορίζωνται διὰ διαγωνισμόν. Ἄλλ' αὖτις θὰ κρίνῃ τοὺς διαγωνιζομένους ; Οἱ νῦν καθηγηταί ; Ἡ ξένοι καλ-λιτέχναι, ὅτε ἡ κρίσις εἶναι ἀσφαλεστέρα ; Περὶ τούτου σιγᾷ τὸ νομοσχεῖον. Καὶ μία εὐρύτης ἀντιλήψεως τοῦ «συγγραφέως» τοῦ νομοσχεδίου : Γραμματεὺς τῆς σχολῆς δύναται νὰ διορισθῇ καὶ «διακεκριμένος ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ λόγιος.» Δόξα σοι ὁ Θεὸς τοῦ δὲν ἐξομαρ-εῖται ἡ θέσις μὲ τὰς ὑπηρεσιακὰς τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἀναγνωρίζεται ὅτι ἓνας λόγιος δύναται νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας ἐξαιρετικάς.

Ἡ Ἑθνικὴ Πινακοθήκη, ἡ πολυθρόλλητος—διότι δὲν τὴν εἶδομεν ἀκόμῃ—δι' ἣν ἐδαπανήθησαν μεγάλα ποσὰ ἀπὸ δεκαπενταετίας διὰ μισθολόγια καὶ ὄχι δι' ἔργα—ἀποκτᾷ καὶ δεύτερον ἐπιμελητὴν, δηλαδὴ, δι-ορθωτὴν μὲ 300 δρ. κατὰ μῆνα. Πρῶτος εἶναι ὡς γνωστὸν ὁ κ. Χατζόπουλος. Δεύτερος θὰ διορισθῇ ὁ κ. Φωκᾶς. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὕτῃ δέον νὰ γίνῃ μνεία δύο σφοδρῶτατον κατηγορητηρίων κατὰ τῆς Ἑ-θνικῆς Πινακοθήκης δημοσιευθέντων ὑπὸ Φιλοτέχνου εἰς τὰς «Ἀθήνας». Περιέχουν ὄχι ὀλίγας ἀληθείας.

* Άλλο νομοσχέδιον : Συνιστάται συλλογή Βυζαντινῆς — ἢ ὅπως συνέστησεν ὁ βουλευτὴς κ. Σοκόλης «Αὐτοκρατορικῆς» — καὶ Χριστιανικῆς τέχνης, ἵνα περιλάβῃ τὰ ἔργα τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν νῦν, ἐκτὸς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, δι' ἃ ἰδρυθήσεται προσεχῶς ἰδιαιτέρᾳ Συλλογῇ. Διευθυντὴς ἔσται ὁ καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς τέχνης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, θὰ ἐφορεύῃ δὲ ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ πρίγκιπος Νικολάου, τοῦ διευθυντοῦ τῆς Συλλογῆς, τριῶν καθηγητῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, τοῦ ἐφόρου τῶν Χριστιανικῶν ὀρχαιότητων καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἑθν. Πινακοθήκης. Αὕτη θὰ μεριμνᾷ περὶ συγκεντρώσεως ἀντικειμένων καὶ πλουτισμοῦ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἐν γένει. Ἐρεῖξῃ ἀπαγορεύεται ἡ ἐξχωρὴ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἔργων τῆς Βυζαντινῆς καὶ Χριστιανικῆς τέχνης ἄνευ ἄδειας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Δαπάνη ἐτησίᾳ 42,000 δρ.

★

Δι' ἄλλου νομοσχεδίου ἰδρύεται Ὁδεῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ δι' ἐτησίᾳ ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους ἐκ 50,000 δρ. Θὰ διοικήται ὑπὸ ἐννεαμελὲς ἐφορίας, συγκειμένης ἐκ τοῦ Δημάρχου Θεσσαλονίκης, τοῦ προέδρου τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, τοῦ Διοικητοῦ τοῦ υποκαταστήματος τῆς Ἑθν. Τραπέζης καὶ ἐξ ἐγκρίτων πολιτῶν διοριζομένων ἐπὶ μίαν τριετίαν διὰ Β. Διατάγματος. Διευθυντὴς μὲ μισθὸν 600 δρ. διορίζεται διακεκριμένος μουσικὸς πτυχιούχος δημοσίου Ὁδείου τῆς Εὐρώπης, διατελέσας ἐπὶ δεκαετίαν καθηγητῆς Ὁδείου Ἀθηνῶν ἢ Εὐρωπαϊκοῦ. Ἀλλὰ διατὶ ὀμιλεῖ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἄρρενος μόνον διευθυντοῦ; Ἡ δὲν ἀρκεῖ τὸ παράδειγμα τῆς κ. Λότνερ, ἥ-τις ἴδρυσε καὶ διευθύνει δοκιμώτατα τὸ δεύτερον Ὁδεῖον τῶν Ἀθηνῶν; Διευθυντὴς θὰ διορισθῇ ὁ κ. Καζαντζῆς.

★

Συνιστᾷται ἐπίσης Ἑθνικὴ Μουσικὴ συλλογὴ πρὸς διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἀσμάτων, χορῶν καὶ μουσικῶν ὀργάνων τοῦ Ἑλλ. λαοῦ. Δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπεζητήσαν, ἀλλὰ δὲν κατῴρθωσαν ἑλλείψει Κυβερνητικῆς ἢ ἄλλης ὕλης ἐνίσχυσεως, ὁ «Ἑθνικὸς Μουσικὸς σύλλογος» καὶ ὁ Σύλλ. γος «Τέχνη». Κατενόηθη εὐτυχῶς ὅτι χρειάζεται Κυβερνητικὴ προστασία διὰ νὰ κατορθωθῇ, τι ἀξιεπαίνως ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μέχρι τοῦδε ἐσκέφθη. Τὰ ἀσματα θὰ ἀποτυπῶνται ἐπὶ φωνογραφικῶν κυλίνδρων, οἱ χοροὶ θὰ ἀπεικονίζονται διὰ φωτογραφικῶν καὶ κινηματογραφικῶν ταινιῶν, τὰ μουσικὰ ὄργανα, ἐν οἷς πολλὰ περιεργότατα ὅσα εἶνε ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ ἢ ἐξέλειπον, θὰ περισυλλεγῶν. Σκοπὸς ἡ διὰ τῆς συγκεντρώσεως μελέτη καὶ διάσωσις τῶν ἀσμάτων ὡς ἐπακριδῶς ᾄδονται γλωσσικῶς καὶ μουσικῶς, τῶν χορῶν ὡς χορεύονται κατὰ τόπους καὶ τῶν ὀργάνων δι' ὧν ὁ ἀποτελεσθῇ ἰδιόρρυθμος Ἑλλ. ὀρχήστρα.

Ἐπιτροπεία ὀρίζεται ὁ Πρόεδρος τῆς Λαογραφικῆς Ἐταιρείας, ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, εἰς τῶν πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν τῆς Φυσικῆς καὶ δύο μουσικοί. Ἐτησίως ἀναγράφεται κονδύλιον δι' ὅλα αὐτὰ μόνον 5.000 δρ. Ἀνεπαρκέστατον. Ἄν σκεφθῇ κανεῖς ὅτι θὰ χρειασθῶν φωνογράφοι, ὅχι βέβαια ἕνας μόνον, καὶ χειρισταὶ αὐτῶν, κινηματογράφοι, φωτογράφοι, ἀγορὰ ὀργάνων, περιοδεῖαι ἀνά τὰ ἀπώτατα χωρία,

γραφῇ καὶ ἐκδόσις πρέπει νὰ ὑπολογίσῃ τις τουλάχιστον 200.000 δρ. Καὶ ὀλνκληρὸς μὲν ἡ δαπάνη δὲν θὰ γίνῃ βεβαίως ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἀλλὰ μὲ τὰς 5.000 ἐτησίως μόνον οἱ δισέγγονοί μας θὰ ἀτενίσουν συλλογὴν ἀξίαν λόγου! . .

★

Εἰς ταῦτα δεόν νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ ψηφισθὲν πρὸ τινος νομοσχεδίου περὶ Διαρκεῶς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως. Ἡ ἰδέα δὲν εἶνε νέα, δίκαιον δὲ εἶνε νὰ ἀναμνησθῶμεν ὅτι χρονολογεῖται αὕτη ἀπὸ δεκαπενταετίας, ὅτε ἡ «Ἐταιρεία τῶν Φιλοτέχνων» σχεδὸν τὸ εἶχε κατορθώσει διὰ τῶν συνεχῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεών της. Ἡ ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας προστασία τῶν καλλιτεχνῶν, οἵτινες ζοῦν σχεδὸν ἀπομεμονωμένοι, μὴ πωλοῦντες ἔργα, μὴ γινόμενοι γνωστοί, ἦτο πρὸ πολλοῦ ἐπιβεβλημένη, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀκριβῶς εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐγεννήθη τὸ Καλόν, ἐξέλαμψε τὸ Ὠραῖον, ἐθυκαματούργησεν ἡ Ἐμπνευσις, ἐμεγαλοούργησε τὸ Πνεῦμα. Ὅλοι σχεδὸν μέχρι τοῦδε αἱ βιοτεχνίαι καὶ οἱ ἔργαται αὐτῶν ἐπροστατεύθησαν ἐν Ἑλλάδι νομοθετικῶς. Μόνον αἱ Καλαὶ τέχναι ἤσαν ἀπόκληροι πάσης ἐνθαρρύνσεως, ἀπαρτήτου πρὸς κίνησιν καὶ παραγωγὴν.

Διὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ Διαρκεῶς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς (διατὶ ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ Διακοσμητικὴ τέχνη ἀπεκλείσθησαν) συνιστᾷται αὐτοτελὲς ἴδρυμα, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας. Σκοπὸς ἡ διευκλύνσις τῆς ἐπιδείξεως καὶ πωλήσεως τῶν καλλ. ἔργων καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν πολιτῶν — ὡς λέγει τὸ σγέδιον, πρῆγμα κατὰ ὅμωσ τοῦ λαοῦ — δι' εὐλόγου ἐπικοινωνίας πρὸς τὰ καλλ. ἔργα καὶ ἡ ἀμίλλα μεταξὺ καλλιτεχνῶν. Ἐφορεύει πενταμελὴς ἐπιτροπὴ, ἐκ δύο καθηγητῶν τῆς Καλλ. σχολῆς καὶ τριῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καλλιτεχνῶν, ἐκλεγομένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς. Ὁ ἀπὸς ἐκλεγείας, ἐπὶ τριετίαν κατόπιν δὲν δύναται νὰ ἐκλεγῇ. Ἡ διάταξις αὕτη ἦε ἐπιτηδείως καὶ ἐν κρυπτῷ ἐξητήθη ἡ διαγραφὴ εἶνε σωτηρία, ἀμβλύνουσά τὰς τυχόν ἀντιζηλίους μεταξὺ τῶν ὁμοτέχνων. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκλέγει ἕνα Πρόεδρον ἐκ τῶν μελῶν της, ἐπὶ δὲ ἕνα Κοσμήτορα καὶ ἕνα Γραμματέα, ἀμίσθους, ἐκ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καλλιτεχνῶν ἢ ἐρασιτεχνῶν. Διὰ τὰς δύο θέσεις αὐτάς ἔδει νὰ ὑπάρχῃ μεῖζων ἐλευθερία ἐκλογῆς, διότι ὑπάρχουν πολλοὶ συγγραφεῖς ἢ δημοσιογράφοι οἵτινες τέλεσσον ῥώτερον θὰ ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶσι καὶ νὰ ἐντείνωσι τὴν κίνησιν, ἐνῶ ὁ περιορισμὸς μεταξὺ μόνον καλλιτεχνῶν ἢ ἐρασιτεχνῶν (πρακτικῶν ἢ θεωρητικῶν) δὲν θὰ ἐξυτηρετῆσθαι ἴσως ἐπαρκῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκθέσεως. Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς ἐκθέσεως εἶνε ὁ ἐκάστοτε Πρόεδρος τῆς Βουλῆς — ὑποθέτομεν ἄνευ ψήφου. Ἄλλη ὀρθοτάτη διάταξις ἐτέθη, ὅτι δὲν δύναται εἰς καλλιτέχνης νὰ ἐκθῇ πλείονα ἔργα τῶν πέντε, μετὰ καιρὸν ὅμως δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἐκθεσιν προσκετῆν καὶ μὴ πωληθὲν ἔργον. Αἱ ἄλλαι λεπτομέρειαι περὶ τῆς ἐσωτερικῆς λειτουργίας τοῦ ἰδρυματος, εἰσδοχῆς καὶ ἀναρτήσεως τῶν ἔργων, ποσοστῶν τῆς πωλήσεως καὶ τιμῆματος εἰσόδου θὰ κανονισθῶν προσεχῶς δι' ἐδικοῦ Κανονισμοῦ. Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ! ἅς μὴ ὀρισθῇ τιμὴ εἰσόδου μεγάλη! ἅς ὑπάρχῃ μία ἡμέρα de gala διὰ τοὺς πλουτοκράτας μὲ διδραχ-

μον, μία μὲ ἐν δεκάλεπτον διὰ τὸν λαὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ὄχι περισσώτερον τοῦ πεντηκονταλέπτου, διότι μὴ λησμονώμεν ὅτι σκοπὸς σπουδαιότητος τοῦ νόμου, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἶνε ἡ προσηκείωσις ὅλων τῶν ἀστικῶν τάξεων πρὸς τὰ καλὰ ἔργα διὰ τὴν διδασχολὴν, τὰ ἀγαπήσων καὶ τὰ ἐκτιμήσων. Ὁ νόμος ἀρτίζεται εἰς τὴν συνεργασίαν τοῦ κ. Ροῦλου, εὐρόντος πρόθυμον ἀντιλήπτορα τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς, τὸν ὄντως φίλον λαόν.

★

Εἰς τὴν Βουλὴν ἐπίσης πρωτοβουλία τοῦ κ. Μπασιᾶ ὑπεβλήθη νομοσχέδιον περὶ προστασίας τῶν μουσικῶν ἔργων. Ἀνάγκη εἰς τὴν περίφημον προστασίαν τῆς πνευματικῆς ιδιοκτησίας, δι' ἣν τόσα ἐγράφησαν καὶ τόσαι ἐγένοντο ἐνέργειαι καὶ ἐπιτροπαὶ καὶ Συνέδριον προτάσει τοῦ κ. Ἀρμελᾶ ἐλλήθη τῷ 1896 ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν Φιλοτέχνων, ὅς οὐ καὶ νομοσχέδιον ὑπεβλήθη ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ κ. Θεοτόκη γυνόμενον δεκτὸν εἰς β' ἀνάγνωσιν. Καὶ ὅμως μόλις τώρα τμηματικῶς καὶ βαθμικῶς ἐπιτυγχάνεται ἡ προστασία τῶν πνευματικῶν ἔργων. Μετὰ τὰ θεατρικὰ, ἅτινα ἐπροστατεύθησαν ὅσον ἀρῶν τὰς καθυστερήσεις τῶν ποσοστῶν ἐκ μέρους τῶν θεατηρίων πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς—ὄχι εὐτυχῶς καὶ πρὸς τοὺς ξένους—ἤλθεν καὶ ἡ σειρά τῆς προστασίας τῶν μουσικῶν συν-

θέσεων. Περίπου αἱ αὐταί, ὡς καὶ διὰ τὰ πρῶτα. ἀναγράφονται διατάξεις περιφρουρήσεως τῶν ὕλικῶν συμφερόντων τῶν μουσουργῶν.

★

Ὀλη αὕτη ἡ ἐργασία, δι' ἣν ὅμως τὰ πρόσωπα τὰ ὅποια θὰ τὴν διευθύνουν πρέπει νὰ θυναται καὶ νὰ θελήσῃ σὺν τῇ ἐργασίᾳ—πρόβλημα σπουδαιότατον—ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ ἔχῃ γίνῃ. Διευτυῶθησαν πολὺ ἀπὸ τὰς συστάσεις, ἀλλ' εἰς ὅσα μὴ ἀκούοντων. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς διέθεσε μέγα μέρος τῆς δημοσιογραφικῆς τοῦ ἐργασίας ὕψων ἀπὸ ἐτῶν τὴν περίφημον «φωνὴν» ὑπὲρ ὅλων περίπου τῶν ἀνωτέρω θεμάτων. Ἐθεωρήθη «ιδεολόγος». Ἐπὶ τέλους κάλλιο ἀρχὰ παρὰ ποτέ! Ἀς ἔχουν ὅμως ὑπ' ὄψει τῶν οἱ ἀρμόδιοι ὅτι δὲν ἐτελείωσε τὸ ἔργον. Ὑπολείπονται καὶ ἄλλα μεταρρυθμιστικὰ πρωτοβουλία, αἵτινες πρέπει νὰ ἴδουν τὸ φῶς, διότι ἡ κυσφορία τῶν ὑπερέβη πᾶν ὅριον ὄχι φυσιολογικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ χριστιανικῆς ὑπομονῆς. Ὅλοι αὐταὶ αἱ ἰδρύσεις σχολῶν καὶ συλλογῶν, ἀποτελοῦν ἓνα ὅλον ὁργανισμόν, ἐν σύστημά. Ἐγένετο ἡ ἀρχὴ ἃς εὐχρηθώμεν συνέχισιν τοῦ ἀρχαιμένου ἔργου, μὲ περισσώτερον ὅμως προσοχὴν.

Κ.

Ποικίλη Λεξις

*Ἡ ὠραιότερα φυλή.

Ποία ἡ ὠραιότερα φυλή τοῦ κόσμου; Ἡρώτησεν Ἀγγλικὸν περιοδικόν.

Ἀπήντησαν πολλοί. Ἰδοὺ τὸ συμπέρασμα: Οἱ Ἰταλοὶ ὡς ἄνδρες αἱ Ἀγγίλιδες ὡς γυναῖκες. Καὶ εἰδικώτερον. Ὁ ἐξερευνητὴς Χέντεν θεωρεῖ ὠραιότερους τοὺς Σουηδοὺς καὶ Νορδηγούς, ὁ Στόνε τοὺς Ἰταλοὺς, ὁ ζωγράφος Γασκμπτε Τζῶν τοὺς οἰκοῦντας τὴν Μεσημερινὴν Ἰταλίαν. Ὁ Γκίσι θεωρεῖ τὸν Ἰταλὸν ὡς κληρονόμον τῆς κλασσικῆς καλλονῆς, ἐκ τῶν γυναικῶν προκρίνει τὰς Ἰρλανδίδας καὶ ὠραιότερας νεάνιδας τὰς ἐν Σάμω.

*Ὑμέροχος πατριωτισμός

Ἐπὶ τοῦ πτώματος Ρώσου ἀξιωματικοῦ πεσόντος ἐπὶ τοῦ Πρωσικοῦ μετώπου εὐρέθη τὸ ἑξῆς γράμμα μίᾳς Ρωσίδος, πράγματι ὅμως Σπαρτιστίδος μητρός.

Παῖδί μου,

«Σὲ πληροφορῶ μὲ ὅλην μου τὴν γαλήνην, ὅτι ὁ πατέρας σου ἐφρονέθη εἰς τὴν Δεμπέργκ, ἐνῷ ὠδήγει τὸ σύνταγμα τοῦ εἰς τὴν ἐφοδον. Δὲν σκέπτομαι νὰ σὲ παρηγορήσω, οὔτε ζητῶ τὴν ἰδικὴν σου παρηγορίαν. Ζητῶ νὰ ἐκδικήσῃς τὸν πατέρα σου, ὅστις ὑπῆρξεν ἥρωας καὶ νὰ ἀφιερῶσῃς τὴν ζωὴν σου εἰς τὴν Ρωσίαν.

«Ὅταν θελήσῃς νὰ κάμῃς μίαν ἡρωϊκὴν πράξιν μὴ ἐνθυμηθῇς τὰ δάκρυά μου. Σκέψου τὴν εὐλογίαν μου ποῦ σοῦ στέλλω τρυφερά ἀπὸ τώρα.

«Ὁ Θεὸς ἅς σὲ φυλάτῃ πολυαγαπημένον μόνο μου παιδί.»

Οἱ ὁῶζοι μίᾳς τεσσαρακονταετίας

Ἀπὸ τοῦ 1878 ἀριθμοῦμεν 18 πολέμους. Οἱ σπουδαιότεροι εἰς χρονολογικὴν σειρὰν εἶνε οἱ ἑξῆς:

Ὁ Ρωσσοτουρκικὸς πόλεμος (1878). Ὁ Γαλλικὸς

ἀποικιακὸς εἰς τὴν Τύνιδα (1881). Ἡ Γαλλικὴ ἐκστρατεία εἰς τὸ Τογκινόν (1885). Ὁ Ἰαπωνοκινεζικὸς πόλεμος (1894). Ἡ Γαλλικὴ ἐκστρατεία εἰς τὴν Μαδαγασκάρη (1895). Ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος (1897). Ὁ Ἰταλικὸς ἐναντίον τῆς Ἀβδουλῆς (1896). Ὁ Ἰσπανοαμερικανικὸς (1898). Ὁ κατὰ τῶν Βόσρας (1899). Ὁ πόλεμος τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἐναντίον τῶν Μπόξερ εἰς Κίνα (1900). Ὁ Ρωσσοϊαπωνικὸς (1905). Ἡ ἐκστρατεία τῆς Γαλλίας εἰς τὸ Μαρρόκο (1908). Ὁ Ἰταλοτουρκικὸς (1911). Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι (1912-1913).

Κατὰ δυνάμεις ἀναλογοῦν. Εἰς τὴν Γαλλίαν πέντε πόλεμοι. Εἰς τὴν Τουρκίαν, Ἰταλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ἑλλάδα ἅνα τρεῖς. Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, Ἰσπανίαν καὶ Γερμανίαν ἅνα δύο.

Τέχνη καὶ ὁῶζος.

Ἡ καταστροφή τῆς Δουβαίν καὶ τῶν Ρήμων ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Γαριβάλδη, συμβῆν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ρώμης, τὸ 1849. Ὅταν ἐπολιορκεῖτο ἡ πόλις, πρὸς ἐξεύρεσιν μετάλλου διὰ κατασκευὴν τηλεβόλων, διετάχθη ὅπως χυθῶσιν οἱ ἐξ ὀρειχάλκου κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς αἰωνίας πόλεως. Μοναχὸς τις τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ὁνουφρίου ἐσταμάτησε παρὰ τὸν Ἰανίκολον λόφον τὸν ἵππον ἐφ' οὗ ἐπέβαιναν ὁ Γαριβάλδης καὶ εἶπε πρὸς τὸν μέγαν ἐκείνον ἄνδρα. «Σὰς παρακαλῶ, μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ καταστραφῶσιν οἱ κώδωνες τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ὁνουφρίου. Ἐνθα ἀπέθανεν ὁ Τορκουάτος Τάσσο». Ἡ ποιητικὴ φύσις τοῦ Γαριβάλδη, ἡ ἀνάμνησις τοῦ ποιητοῦ τῆς «Ἀπελευθερωθείσης Ἰερουσαλὴμ», ὅστις τόσῃν ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ σκαπανέως τῆς ἐλευθερίας ἠνάγκασαν τὸν στρατηγὸν νὰ ἀνακράξῃ. «Οὐδεὶς νὰ ἐγγίσῃ τοὺς κώδωνας οἱ ὅποιοι ἐσήμανον τὸν θάνατον τοῦ Τορκουάτου Τάσσο!»